

POLITIET
KRIPOS

SIO/SFS

Offentlig rapport

Ungdom henges ut på nett:

**DELING AV ULOVLIG OG BEKYMINGSVERDIG
MATERIALE AV BARN OG UNGDOM**

Januar/2022

KRIPOS HAR DE SISTE MÅNEDENE MOTTATT INFORMASJON OM AT DET I ØKENDE GRAD OPPRETTES KONTOER PÅ SOSIALE MEDIER DER DET DELES ULIKE TYPER BILDER OG FILM UTOVER ADMINISTRATOR SIN OMGANGSKRETS, SÅKALTE "EXPOSED-KONTOER"¹. INNHOLDET SOM DELES ER OFTE INNSENDT AV KONTOENS FØLGERE.

KRIPOS HAR OVER TID REGISTRERT AT EN ØKENDE ANDEL AV MATERIALET SOM DELES HAR BLITT GROVERE, OG RAMMES AV BESTEMMELSER I STRAFFELOVEN². KONSEKVENSENE FOR DE FORNÆRMEDE KAN VÆRE SVÆRT ALVORLIGE.

EXPOSED-KONTOER OPPRETTES OVER HELE LANDET, OG DE STØRSTE KONTOENE HAR ET BETYDELIG ANTALL FØLGERE. ANTALL TIPS TIL POLITIET SOM OMHANDLER EXPOSED-KONTOER INDIKERER AT DET EKSISTERER ET STORT ANTALL KONTOER³.

DENNE RAPPORTEN GIR EN OVERORDNET BESKRIVELSE AV FENOMENET "EXPOSE-KONTOER", FOR PÅ DEN MÅTEN Å GI ET GRUNNLAG FOR Å VURDERE EVENTUELLE FOREBYGGENDE TILTAK.

BESKRIVELSE AV FENOMENET

Hvordan driftes en exposed-konto?

En exposed-konto driftes ved at én eller flere administratorer deler bilder og videoer på kontoer på sosiale medier. Innholdet som deles er ofte innsendt av kontoens følgere. Kontoens navn indikerer ofte geografisk tilhørighet og hva slags innhold som deles. Kripos er kjent med at det har eksistert kontoer som har blitt driftet på mer eller mindre samme måte og med samme formål som exposed-kontoene, men med andre navn de siste årene. Det er grunn til å tro at lignende kontoer med andre navn vil komme også i tiden fremover.

Flere administratorer krever at de som ønsker å følge kontoen må sende inn spesifikke former for materiale, eksempelvis seksualiserte bilder eller filmer som omhandler en selv eller andre personer fra tettstedet, byen eller landsdelen kontoen er ment for. Mange administratorer blokkerer følgere som tar skjermbilder av det som deles, men enkelte tillater dette mot betaling.

Administratorer og følgere

Exposed-kontoer administreres av både jenter og gutter, og de fleste er under 18 år. Det finnes eksempler på administratorer så unge som 11 år. Administratorenes motivasjon for å opprette og drifte exposed-kontoer vil sannsynligvis variere, men ønske om profitt, oppmerksomhet, respekt og mulighet til å "henge ut" personer kan være aktuelle motivasjonsfaktorer.

Det er i all hovedsak barn og unge som følger exposed-kontoene, og det foreligger informasjon om følgere ned i 11-års alderen. Antallet følgere varierer, avhengig av kontoens målgruppe eller geografisk nedslagsfelt. Eksempelvis vil en konto knyttet til en skole ha færre følgere enn en nasjonal konto. Det er eksempel på exposed-kontoer på Snapchat med 600 følgere og lignende kontoer på Instagram med over 1400 følgere.

¹ Navnet "Exposed" viser trolig til at kontoene brukes til å eksponere eller henge ut personer.

² Strl. §§311, 267 a og b, 310. I tillegg kan åndsverksloven § 104 komme til anvendelse.

³ Informasjonen har kommet fra publikum via tipsportalen www.tips.politiet.no og saker fra National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC).

Mange av exposed-kontoene får mange følgere på kort tid, og det er eksempel på kontoer som har økt med flere hundre følgere på få døgn.

Hva slags materiale deles på kontoene?

Tidligere ble exposed-kontoer i hovedsak brukt til ryktespredning, hetsing og lignende, mens de i dag også brukes til å deles voldsvideoer, pornografi og overgrepsmateriale⁴.

Eksempler på innhold som deles på exposed-kontoer er:

- Private bilder av mindreårige med ulik grad av nakenhet
- Barn i seksualiserte situasjoner og barn som blir seksuelt misbrukt
- Mennesker som utfører seksuelle handlinger på dyr
- Pornografi
- Salg av narkotika og eksponering av narkotikabruk
- Voldshendelser, slåsskamper og avtaler/oppfordringer til slåsskamper
- Trusler, mobbing og ryktespredning

Kripos har sett eksempler på kontoer der deling av seksualiserte bilder av barn har skjedd raskt, og i stort omfang. Exposed-kontoer brukes også til deling av videoer som viser grove seksuelle overgrep mot barn.

KONSEKVENSER

En del av materialet som deles på exposed-kontoene er seksualiserte bilder eller filmer som barn frivillig har produsert selv, og sendt til noen de kjenner. Bildene eller videoene har deretter blitt delt videre. Usikkerhet knyttet til hvor materialet har blitt delt og hvem som har sett det kan føre til psykiske belastninger for de unge som avbildet. Nakenbilder og -videoer som spres på internett, blir erfaringsmessig delt fortløpende, og er umulig å fjerne fra nettet. Slikt egenprodusert materiale utgjør en økende andel av det materialet som utveksles mellom personer med seksuell interesse for barn på internett⁵.

Materiale som deles på en exposed-konto kan også være bilder eller videoer tatt av barn og unge i en seksualisert situasjon uten samtykke fra den som er avbildet. Barn og unge som utsettes for dette kan føle skam og skyld, til tross for sin uskyld. De ønsker ikke at foreldre eller andre voksne skal få vite om hendelsen, og forteller derfor ikke om den. Mange bekymrer seg for i hvilken grad bildene finnes på internett⁶.

Tidligere utsagn fra barn og unge som har blitt avbildet eller filmet i en seksualisert situasjon, og der materialet senere har blitt delt, viser at de har hatt problemer med å gå

⁴ Kripos er kjent med at det har eksistert kontoer som har blitt driftet på mer eller mindre samme måte og med samme formål som exposed-kontoene, men med andre navn de siste årene. Siden slutten av 2017 har politiet kjent til at kontoer med "Daily" som en del av navnet har delt ulovlig og/eller upassende materiale med følgere på Snapchat. Basert på tall fra politiets registre kan det se ut som at Daily-kontoene nådde en topp sommeren 2020, og ble etter det redusert i antall og/eller aktivitet. Rundt overgangen 2020/2021 kan det se ut som at Exposed-kontoene passerte Daily-kontoene i antall og aktivitet.

⁵ Kripos. 2019. Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett.

⁶ <https://www.aftenposten.no/norge/i/G4g1x/Psykologiprofessor-advarer-Nettovergrep-like-ille-som-fysiske-overgrep>.

på skole eller gjennomføre skolearbeid, blitt utsatt for mobbing, mistet venner, fått angst og lavt selvbilde, utviklet rusproblemer, og i ytterste konsekvens forsøkt å ta sitt eget liv⁷.

⁷ 161 12-201395AST-BORG/01, 16-115404MED-SAFO, LB-2016-197003

DELING AV ULOVLIG OG BEKYMRINGSVERDIG MATERIALE PÅ "EXPOSED-KONTOER" PÅ SNAPCHAT

Utgitt: Januar 2022

Utgiver: Kripos